

Ако ми смета закон – променићу закон, ако ми смета тужилаштво – расформираћу га, ако ми смета полиција – направим другу са лојалним полицајцима. Све у функцији изборне крађе и некажњиве злоупотребе власти. На следећим изборима власт је одлучна да контролише све механизме како би успех крађе био изванстан.

Расписивање ванредних парламентарних избора неће зависити само од одлуке председника Србије Александра Вучића, већ и од капацитета напредњачке врхушке да подмири различите интересе у сопственим структурама. Према речима лидера странке Србија центар (СРЦЕ) и бившег начелника Генералштаба Војске Србије Здравка Поноша, персоналне европске санкције би у случају појединих званичника и функционера борбу за интересе претвориле у – борбу за опстанак. Наш саговорник је у септембру прошле године у Бриселу предложио њихово увођење, а САД су четири месеца касније усвојиле Закон о ауторизацији националне одбране, којим је постављен законски оквир за сличне мере, али из Вашингтона.

„Санкције би требало да циљају средњи ниво менаџмента власти који нема дипломатску заштиту и кога политички врх може релативно лако да се реши. Када Вучић одлучи да појединце, рецимо Марка Кричка, не заштити онако како би штитио Синишу Малог, многи ће бити спремни да жртвују некога другог да би спасили себе, што је у складу с напредњачком животном и политичком филозофијом. Овај режим не реагује на позиве на сарадњу или на дипломатске критике, већ на тврду моћ. Видело се то када су средства ЕК из Плана раста прво задржавана, па делимично пуштена. То их је заболело, јер тим парама располажу као да им је очевина. Шта би тек било да им је неко блокирао личне рачуне“, каже Понош за *Радар*.

Нема сумње да би режим санкције представио као напад на Србију, баш као што ће извесно наставити да заробљава оно мало преостале државе. Како би санкције могле да изгледају?

Може доћи до ограничења путовања таргетираних појединаца, а мало ко од њих иде на одмор у Кину или Тамбов у Русији. Може доћи и до удара на њихову финансијску имовину у иностранству. Папири који се тичу америчких санкција у које сам имао увид предвиђају и могућност секундарних мера које се односе на имовину у земљама Персијског залива и ЕУ. Ко год да их је састављао, знао је где се склањају паре из Србије. Важно би било да персоналне санкције захвате и чланове породица санкционисаних функционера. Неки ће рећи да то није поштено, али није поштено ни да наша деца добијају батине, а да министар Мали своју децу склања из приватне стране школе у Београду у Лондон. То је добар показатељ колико власт заиста верује у светлу будућност коју нам обећава.

Вучић је у децембру рекао да су од целог МУП-а само ЈЗО и Полицијска бригада биле спремне да крену на народ. Сада је приступио калемљењу криминала и полиције, по рецепту који је претходно применио на БИА

Изјавили сте да власти можда условљавају повлачење Мрдићевих закона исплатом преосталих средстава из Плана раста. С обзиром на могуће санкције, има ли званични Београд довољан преговарачки потенцијал за тако ризичан корак?

Вучић није направио Мрдићеве законе да би некога условљавао, већ да би себи обезбедио несметано владање после избора које ће морати да покраде горе него икада пре. Ипак, није очекивао толико оштру реакцију и тврду реторику из Брисела. Претпостављам да је мислио да ће моћи да тргује уступцима. Сада размишља – ако већ морам да повучем или прилагодим Мрдићеве законе, дај бар да видим шта могу да добијем заузврат, рецимо да се откоче задржане паре из Плана раста. Надам се да у Европи увиђају да се не ради о козметичком, већ о суштинском проблему. Режим покушава да остане на власти макар до краја деценије. Да би у томе успео, мора да покраде изборе, што ће овај пут бити теже, јер су упаљени међународни рефлектори, а народ који је месецима излазио на улице ће се, на дан избора и после њих, борити за сваки глас. Да би у таквој ситуацији могао да прекроји вољу грађана, режим мора да обезбеди и нови сет изборних закона. Паковање РЕМ-а им захваљујући четворици часних људи који су се повукли није успело, за разлику од усвајања измена и допуна Закона о јединственом бирачком списку, што јесу прогурали, и то под кринком испуњења ОДИХР-ових препорука. Победе ли на биралиштима, наравно уз крађу, сваког ће дана моћи да падне понека надстрешница у Србији и нико за то неће одговарати, ни политички ни кривично. И наћи ће се неки нови Селаковић који ће моћи да преименује културно добро без икаквих последица. Ако ми смета закон – променићу закон, ако ми смета тужилаштво – расформираћу га, ако ми смета полиција – направићу другу са лојалним полицајцима. Све у функцији изборне крађе и некажњиве злоупотребе власти.

Присутвујемо ли сада завршним ударцима у МУП-у, чије подјармљивање траје одраније?

Вучић тврди да се на протесту 15. марта видело да нису сви шефови полиције били довољно лојални за режиму неопходни ниво злоупотребе. Полицајци су тада супституисани криминалцима и убицама који су пуштени из затвора, а полиција је чак имала улогу да их држи у некој врсти тора званог Ћациленд пре него буду пуштени с ланца за планирани напад на грађане. Вучић је у децембру рекао да су од целог МУП-а само ЈЗО и Полицијска бригада биле спремне да крену на народ. Сада је приступио калемљењу криминала и полиције, по рецепту који је претходно применио на БИА. Фокус је на специјалне јединице, посебно на САЈ. Јер, ако слободне медије, опозиционе странке и политичаре, активисте, студенте и професоре окарактерише као терористе, јасно је шта хоће да ради са лојалистичким кадром у специјалним антитерористичким јединицама. Ипак, прво је САЈ-у морао избацити етички чип. Уместо Спасоја Вулевића је на чело јединице доведен Игор Жмирић, човек с тетоважом руже на врату. Када су својевремено Жмирићевом идолу рекли да мора да крене на народ, он то ипак није учинио. За новог шефа САЈ-а нисам сигуран да ће се понети на исти начин.

Дакле, власти неће морати да скривају изборну крађу, под условом да онемогуће

незадовољство?

Они хоће да унапред озаконе изборну крађу. Нова методологија прављења мањинских листа је очигледан пример планираних злоупотреба. Рецимо, у Србији постоји чини ми се чак девет руских странака, а у њима тешко да има неки Рус. Такве листе служе за изборне манипулације. У Нишу је таква листа употребљена за прекрајање изборне воље Нишлија, које је једно одборничко место делило од промене градске власти. До сад је предуслов прављења мањинске партије било мишљење савета националне мањине. То више неће бити случај. На мањинским листама могу да буду и чланови владајуће странке ако је корисно. Тако би Небојша Бакарећ могао да предводи мањинску листу Хрвата, а Милован Дрецун мањинску листу Албанаца. Треба имати у виду да такве листе улазе у парламент са много мањим бројем гласова због примене тзв. природног прага, а не цензуса. СНС почиње да краде изборе чим прогласи победу на претходним, а сад хоће и унапред да озаконе крађу.

Држава је и раније била превише заробљена да би реаговала на изборне махинације и последично незадовољство, од изборних комисија, преко виших судова, закључно с Уставним судом. Ипак, и противрежимски фронт је снажнији но раније. Хоће ли моћи да истраје у борби не само за већ упитну легалност, већ и легитимитет изборног процеса?

Ко мисли да је власт могуће победити искључиво тврдом моћи, вара се, јер они контролишу све, од медија, преко финансија до сила репресије, и све немилице злоупотребљавају. Њихове капацитете тврде моћи не бисмо имали ни када бисмо обезбедили изборну подршку од седамдесет одсто гласова. Ова власт је одлучна да и на следећим изборима контролише све механизме како би успех крађе био извесан. Зато је Вучић као опарен одбацио идеју прелазне владе. Морамо да инспиришемо грађане, да се пред њима не трошимо на сукобима малих разлика, већ да им покажемо да је могуће наступати заједно и промишљено. Бојим се да је јединствена изборна листа раскрсница коју смо прошли пре неколико месеци, али је и даље могуће заједно се борити за изборне услове и за кредибилитет пред бирачима и пред страним партнерима. Свету је поново важно шта се дешава у Србији и морамо да се понашамо и одлучујемо у складу с тим. Да свима покажемо да се после промене власти овде неће створити политички или безбедносни вакуум, што изазива разумљиву бригу у Бриселу. Зато су до сада бирали да подрже нешто што је очигледно лоше, али је било макар извесно. Претходна година показала је да огроман број грађана Србије ову власт једноставно не жели, а Вучић је у очима Брисела од фактора стабилности постао регионални реметилачки фактор.

Поново наступа псеудопомиритељски, па исказује разумевање за студенте који, како је рекао, „доживљавају мржњу оних који би преко њих да дођу на власт“. Како тумачите његове речи?

Противрежимски део јавности мора да буде паметнији него досад. Када Вучић исказује мајчински однос према студентима, кад хвали некога из опозиције, требало би да нам буде јасно о чему се ради, јер већ знамо с ким имамо посла. Ако будемо гледали ко ће први дан након промене власти да буде на крми, а ко на прамцу, питање је да ли ће брод уопште преживети овакво узбуркано море. Волео бих да су проевропске странке и евроскептичне странке до сада биле у стању да се договоре око основних ствари. Чак и евроскептици у опозицији би требало да виде да је оно што студенти траже подударно с европским вредностима без обзира на то да ли на протестима има ЕУ застава или не. За режим су следећи избори питање останка на власти или одласка у затвор. То је за њих питање спасавања себе. За све нас остале ти избори су питање спасавања земље и у складу с тим би требало да се поставимо. Доћи ће време за изборе на којима ћемо ићи са нашим разликама. Сада није време за тај луксуз, макар у проевропском кампу.

Папири који се тичу америчких санкција у које сам имао увид предвиђају и могућност секундарних мера које се односе на имовину у земљама Персијског залива и ЕУ. Ко год да их је састављао, знао је где се склањају паре из Србије

Студенти сарађују са зборовима, цивилни сектор с другим актерима, а проевропске странке су уз помоћ Европског покрета у Србији додатно унапредиле сарадњу. Ипак, између студената и опозиционих странака и даље нема комуникације. Да вам је неко пре годину дана рекао да ће то бити случај, да ли бисте били изненађени?

Прошла година била је изазовна за све нас. Први преломни тренутак био је када су студенти саопштили да желе да се политички ангажују. Можемо да дебатујемо да ли би било боље да се то десило раније, да ли је требало имати план за 16. март, да ли је требало да подрже идеју прелазне владе, која би суштински олакшала срастање јединственог опозиционог фронта и припрему поштених избора... али грешке нису биле последица лоше воље, већ неискуства. Разумљиве су. Други преломни тренутак био је када су студенти одлучили да пуно поверење дају својим професорима. Говорим о ректору Ђокићу и његовом тиму, ако га има. Понадао сам се да ће тај трећи играч смањити неповерење, не само између студената и политичке опозиције, него између свих актера на овој нашој страни, а које је умногоме последица међусобног непознавања. То се нажалост није десило. Неколико одлазака у Брисел или на Бледски форум, један надахнут говор или интервју нису ништа решили, а ми смо ступили у фазу коју је Ђорђе Вукадиновић с правом описао као период консолидације власти. Пре две недеље, СНС је извукао штандове на улице да би видео хоће ли преживети излазак у јавни простор. Осим неких непријатности, тест је успео, што није било замисливо пре неколико месеци. Вучић је после дугог оклевања инкогнито отишао у Нови Сад и појео сендвич. Окружен „кобрама“, али појео га је.

Вучић је покушао да придобије на своју страну Трампову администрацију играњем на карту породичног бизниса и сад га гледају као смрдљив сир. Путина је обманивао по разним питањима, а највише по питању извоза муниције у Украјину, до те мере да је Москва одлучила да НИС прода Мађарима за безмало упола цене од оне коју је нудила Србија. А подсетићу да су делили братске загрљаје и одликовања

Да се разумемо, нико не треба да очекује од студената да реше све бољке српског друштва и политике. Већ су урадили веома много. Моје критике односе се на оне које су спустили гард чим су плате поново почеле да се исплаћују редовно, на оне који сматрају да су дали свој допринос тиме што су прихватили да се нађу на студентској листи.

Да ли се много енергије троши и на нагађања око њеног састава?

Они који о њој одлучују, реку прелазе пипајући сваки камен на дну. И вероватно мора тако. Ни опозиција није изашла са својом листом, не видим зашто би се то очекивало од студената. Ипак, мислим да би било јако корисно да се направи оперативни тим који би с опозицијом комуницирао око техничке сарадње, као што се прошле године дешавало уочи локалних избора и као што се дешава сад. Цури нам драгоцену време. Где год у Србији на локалу постоје и сарађују представници опозиције и студената, проблеми се решавају разговором. Не видим зашто то не би било могуће и на републичком нивоу. Разговор о контроли избора не би требало да буде табу тема. Уосталом, чак и ако на изборима не наступимо заједно, сутрадан ћемо у случају победе правити заједничку владу. Треба да се упознајемо.

Поменули сте одговорност професора – многи ће рећи да је велика одговорност и на опозицији?

И били би у праву. Опозицију ништа не амнестира, нити нас ико штеди. Штавише. Често се опозицији приговара да су у њој увек исти људи, а у парламенту нити једна организација, осим ДС-а, није старија од осам година. Партија СРЦЕ газу трећу годину, а студентски покрет другу. Огроман број опозиционих политичара никада није обављао државне функције, већ су се у политички рад укључили знајући да ће њихови приватни животи због тога трпети. Ипак, сагласан сам да смо много тога морали боље, али мислим да смо доста тога и урадили. То што ЕП с оволико гласова гласа за критичке резолуције о ситуацији у Србији заслуга је деловања опозиције. У Народној скупштини добро сарађујемо. Али сви морамо да будемо свесни да су подигнути улози. Није довољно да не пуцамо једни другима у колена, од опозиције се очекује да заједно вуче у правом смеру.

